III. évfolyam. 135. szám. SZABADKA, 1905. Szerda, junius 14. Ara 2 fil.

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., fél évre 6 korona
negyed évre 3 kor.

POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK NAPONKINT REGGEL, KIVÉVE HÉTFŐN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KLADEK és HAMBURGER könyvnyomdája
Batthyány-utcza 5. sz.

JÓZSEF FŐHERCEG.

A legmagyarabb főherceg, hosszas szenvedés után, ma reggel Fiumében meghalt

A politikai küzdelmek közepette sziven talált bennünket a csapás. A magyar kir herceg, akinek lelke, esze, teste együtt élt velünk, aki a mágnás palo tájában és a nép egyszerü fiának gunyhójában érzésének és gondolkozásának magyarságával a dinasztiára is fényt vetett, büvös fényt, mely a magyar érzést és gondolkodást varázs szerüen irányitotta, nincs többé. Árvák lettünk másodszor. Először mikor Erzsébet királynénkat ölte meg — a gyilkos kéz, érezte nemzetünk az árvaságot, másodszor most érezzük. És ebben a fájdalmas érzésben szent meggyőződésünk szerint, egyek va gyunk valamennyien. Erősebb összekötő kapocs ez, mint a politika küzdelmeinek közepette szitott lelkesedés. Mert mig azt a fájdalmas érzést csak a szeretet kelti, emezt a lelkesedést már a gyülölet is éleszti. Mert mig annak a fájdalmas érzésnek az őszinteségét egyetlen magyar ember sem meri megtagadni; a magyar hazaszeretetet, a magyar szabadságszeretetet, bármily magasan lángoljon is, megtagadják a politikai gyülölet nevében, ha más táborban lobog.

Igy volt ez mindig a magyar történelemben És csak akkor ismertek e lelkesedés lobogó lángjai mellett egymásra a magyarok, akkor nem tagadták meg egymás haza- és szabadságszeretetét, mikor a különböző táborok tüze a fájdalomtól mozdulatlanul álló alakokra esett, mikor e mozdulatlanság nem zavarta meg a lángok lobogását, a lángok fényét melyben az előtt a küzdők alakjai árnyakat rajzoltak, melyeket a gyülölet a tagadás démonaik hazudott, hogy egymásra uszithassa a testvéreket.

Ez a tudat vigasztalhatja csak a magyar nemzetet mérhetetlen fájdalmában. Keserü vigasz, de vigasznak kell elismernünk. A fájdalom szent érzetében megfeledkezünk arról, hogy a politikai küzdők táborai állanak egymással szemközt. a fájdalom szent érzetében el kell némulnia a tagadásnak és a magyarok nemzete egygyé lesz.

Voltak idők, mikor a hasonló fájdalmakban megszületett egységet hosszu ideig nem bolygathatta meg a tagadás, a gyülölet szelleme Engedné meg a magyarok Istene, hogy igy legyen ez most is, hogy a magyarokat szerető királyi herceg lelke felettünk lebegve egyesitené békében a nemzet fiait a haza üdvére, a haza békés, de feltartóztathatlan fejlődésének, előrehaladásának érdekében

Igy legyen, igy következzék be a királyi herceg magyarságának tulvilági megdicsőitése.

A királyi herceg életrajza.

József Károly Lajos, a magyar kir. honvédség főparancsnoka, Pozsonyban 1833 március 2 dikán született. Az 1866-dik évben nevezték ki vezérőrnagygyá. Az 1866-diki csehországi hadjárat folyamán többször mutatta ki bátorságát és katonai hidegvérüségét. Mint dandárnok aktiv részt vett a schweinschaedeli ütközetben és a königraetzi csatában E csatában az ő bátorsága buzditotta a IV. hadtestet, hogy helyét megállja. Az 1866-dik évben táborszernagygyá és nemsokára a m. kir. honvédség főparancsnokává neveztetett ki. A honvédség ujjá szervezésében főszerep jutott neki, és az ujjá szervezett honvédséget 1871-ben Vác mellett maga mutatta be őfelségének. 1874-ben lovassági tábornoknak nevezték ki.

Felesége Klotild szász-koburgi és gothai főhercegnő, akivel 1864 május 12-dikén kötött házasságot. Gyermekeit tősgyökeres magyar nevelésben részesitette. Gyermekei: Mária Amália Dorotytya főhercegnő, Margit Klementina Mária, József Ágost, László Fülöp akit a vadászaton ért baleset, amelynek áldozata is lett, Erzsébet Klotild és Klotild Mária.

Jókai Mór jellemezte őt legjobban a következőképen:

«Birtokain kitünő gazda, házában boldog családapa, dolgozó szobájában alapos tudós, elemi csapásokban buzgó segélyhozó, a közéletben nyájasságával példaadó polgár, egész nagyságában nézve a magyar ősi harci erények regeneralora, harmadfélszázezernyi csatakész honvédségnek főparancsnoka és önfeláldozó vezére.»

József főherceg a társadalomban és tudomanyban.

Nem csak a magyar honvédség gyászolja őt érdemeiért, hanem a társadalom és a tudomány is. A magyar müvelődésért lelkesedett és ennek ugyszólván minden jelentős mozzanatában részt vett. Ezért szerette őt a magyar nép, ezért lelkesedett a megboldogultért, ezért nevezte őt el a *„legmagyarabb főherceg-nek.“* Népszerüségét emelte áldozatkészsége, jótékonysága. Gazdaságunk ügyének fejlesztésében is kiváló szerep jutott neki a kisjenői és alcsuthi mintagazdaságok felállitásával. a Margitsziget felépitésével. Hogy minő érdemeket szerzett az önkéntes tüzoltóság fejlesztésével azt külön kiemelni nem kell.

Kiváló munkásságot fejtett ki a nyelvtudományok fejlesztésében. Különösen a cigánynyelvet és a cigány irodalmat ismertette. Ezt csak azért tanulta meg, hogy a kóbor fajt állandó tartózkodásra és rendszeres munkára szoktassa Munkatársa volt egy német ethnografiai folyóiratnak. Mint kitünő botanikus kiadta az alcsuthi kert floráját.

József főherceg Szabadkán.

Nagy jóakarója volt a megboldogult főherceg Szabadkának. Nagyon sokszor hangoztatta, hogy kiválóan ragaszkodik Szabadkához. És ahányszor itt időzött, ezt a szeretetét ki is mutatta.

Egy izben meglátogatta Palicsot. Szabadkáról kocsin ment ki Palicsra. Vojnich Simon kettős fogata vitte. Palicson, ahol aznap diák majális volt, Szigeti József nyug. tanácsos várta, a hivatalnokok és a diáksereg élén. Vojnich Simon kocsisa Polyákovich József volt.

A két táltos, mint a szélvész vitte a legmagyarabb főherceget. Mikor az első bejárathoz ért a kocsi, Szigeti József egy ujjmutatására, mintha villám sujtotta volna a lovakat, állitotta meg őket Jócó. Szigeti József üdvözölte őfelségét, aki a legbarátságosabban válaszolt. Mikor azután az etikettnek vége volt, József főherceg visszanézett s a lovakat nézte.

— Jó lovak, jegyezte meg, de aztán mintegy bámulatának a kifejezéseképen hozzátette, de kitünő a kocsis. Adott is 10 forint borravalót a kocsisnak.

Ezután bementek a parkba, ahol egy fehérre mázolt padra leült. Az egyik oldalára ültette Szigeti Józsefet, a másikra hadsegédét Nyárit. József főherceg elbeszélgetett, akárcsak mi egy jókedvü társaságban. Előttük Vermes Lajos mutatta be a kerékpáros müvészetét. József főherceg makra pipájából szitta a szivart.

Beszélgetés közben észrevette, hogy egy leveli béka ugrál feléje. A főherceg nagy természetimádó volt. Ezentul csak a zöldbékát nézte, ez meg egyenesen feléje ugrált. Mikor már szétvetett lábai között volt, három ujjával a béka felé nyult, hogy megfogja. És hogy ezt meg nem tette, ebben csak a melléje rendelt szolgálattevő ezredesnek egyetlen szava akadályozta meg. Ez a szó:

— Fenség!

A főherceg fölegyenesedett és a békát többet nem látta.

Többször meglátogatta Milassin Jásó bácsi szegedi-uti kertjét, mely hires volt rózsáiról, melyekre a megboldogolt több izben fejezte ki bámulatát.

Lichtneckert Andrásról is szeretettel beszélt mindig. Aligha volt Magyarországon vendéglős, akiről egy királyi herceg annyi elismeréssel emlékezett volna meg, mint róla. — A spritzerét, a darás- és turósgaluskáját mindig emlegette.

Szabadkán az önkéntes tüzoltóság őrzi tiszteletteljesen egy táviratát, melyet Wenczel Lajos keretbe fog laltatott. Mikor László főherceg meghalt, akkor tüzoltótestületünk táviratilag kondoleált. E táviratra a következő köszönő távirat érkezett:

Legszivesebb őszinte köszönetet mondok a testületnek a részvét oly megható megnyilatkozásaért, mely atyai szivemet némi vigaszként melegen érintette. *József főherceg.*

A királyi herceg halála.

Reggeli külön kiadásunkban közöltük, hogy a főherceg ma reggel 6 óra 25 perckor halt meg.

Ma este a következő táviratot kaptuk haláláról.

Fiume, junius 13.

József kir. herceg tegnap este már korán álomba merült. Éjjel a virrasztó szolgák bekopogtattak a főhercegi családhoz és jelentették, hogy a beteg nagyon rosszul van. Telefonáltak dr. Kiszeljak házi orvosért, aki 4 és fél órakor érkezett a villába és megtette az élesztési kisérleteket, ami azonban már nem használt. A katasztrófa bekövetkezéséről a királyt értesitették legelőször. Táviratot küldtek József Agost főhercegnek, aki Kis-Tapolcsányban tartózkodott. Kukanics János plébános és az itt időző zengi püspök felmentek a villába a gyászszertartásra vonatkozó intézkedések végett. A holttestet holnap fogják felravatalozni a villa szalonjában. Itt temetés nem lesz. A holttestet bebalzsamozás után Budára szállitják és ott a családi sirboltban fogják eltemetni.

Az első részvéttáviratot gróf Tisza István miniszterelnök és Nyiri István honvédelemügyi miniszter küldte, ki táviratában József főherceget, mint a honvédség megalkotóját és érdemekben gazdag fejlesztőjét, szerető parancsnokát és jóságos atyját apostrophálja.

A helyzet.

(Saját tudósitonktól).

Budapest, jun. 19.

Fejérváry Géza báró tegnapi kihallgatása teljes világosságot vetett a politikai helyzetre. A táborszernagy pünkösdi bécsi kirándulása, a kihallgatás, a tárgyalások immár kétségtelenül bizonyossá tették, hogy milyen irányban folyik a kisérletezés. Fejérváry Géza báró tegnap este érkezett Budapestre. Megérkezésének kevés pikantériát kölcsönzött az a körülmény, hogy a vasuti kocsiból Polónyi Géza koaliciós vezér társaságában szállt ki. Polónyi ugyanis köröskényi birtokán töltötte a pünkösdi ünnepet s visszajövet Érsekujvárott szált vonatra s ott találkozott Fejérváry Géza báróval, akivel mint régi ismerőse Pestig elbeszélgetett.

Politikai körökben, még pedig olyanok, akiknek alkalmuk volt Fejérváry intencióit megismerni, beszélik, hogy Fejérváry Géza bárónak miniszterelnökké való kinevezése még nem perfektuált dolog. Sőt vannak akik hozzáteszik még azt is, hogy a táborszernagyot előbb felmentik a katonai hivatala alól s aztán mint homo regius jön Budapestre tárgyalni.

Azt biztosra veszik, hogy Fejérvári báró kabinetje már teljes és a névsor már a király iróasztalán fekszik. Hir szerint ezek között csak egyetlenegy képviselő van, a többi mind szakember, illetőleg szakmájabeli magas rangu hivatalnok.

Hogy mikor történik meg az uj kormány kinevezése, azt még távolról sem lehet megállapitani. Valószinünek látszott mindmáig, hogy az még e hét végén megtörténik, de József főherceg halála oly országos gyász, annyira fájdalmas minden magyar embernek, hogy a gyászos eset alkalmasint nehány nappal kitolja az elkövetkezendő fordulatot.

A koalicio körében ma délben azt is beszélték, hogy a király József főherceg temetésére bizonyosan Budapestre jön és nem fogja elmulasztani, hogy felhasználja az alkalmat a kormánykinevezésre.

Tisza István gróf néhány napi pihenés után ma d. u. 2 órakor Gesztről Budapestre érkezett. Valószinü, hogy már a holnapi nap folyamán kihallgatásra megy a királyhoz.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke csütörtökön érkezik Makóról Budapestre és összehivja a Házat szombatra. Azon a napon csak rövid, formális ülés lesz. Megállapitják a hétfői ülés napirendjét. Hétfő előtt tehát az uj kormány semmiesetre sem fog bemutatkozhatni.

Az összes politikai pártok még e héten ülést tartanak, hogy megállapitsák az elkövetkezendőkkel szemben tanusitandó magatartásukat.

Izraelita községkerületi kongresszusz.

A szabadkai izr. hitközség előljáróságának kezdeményezésére tiz évi szünetelés után tegnap ujból megalakult a VII. izr. községkerület.

A kerület valamennyi községe elküldötte képviselőit, hogy a magyar zsidóság egyesitésére alakult intézmény ujbóli megalakulását jelenlétükkel és hozzájárulásukkal lehetővé tegyék.

A felekezeti és hazafias szempontból egyaránt nagy jelentőségü alkalomból a szabadkai zsidóság lelkesedéssel és magyar vendégszeretettel üdvözölte városunk falai között a felekezeti élet kitünőségeit.

18 község a következő képviselőit küldötte a kerületi kongresszusra: Dr. Hesser Gyula, dr. Rosenberg Samu és dr. Bruck Samu Baja, Freund József Obecse dr. Löbl Nándor Magyarkanizsa, Krausz Lázár Örszállás, Reiter Vilmos Temerin, dr. Kohn Károly és dr. Pap Ignác Ujvidék, Nengebauer Sámuel Szivac, Szabados József Bajmok, Donát József Mélykut, Basch Vilmos Csantavér, dr. Neumann Ignác Apatin, Ungár Pál Omorovica, Grauaug Lipót Bácsalmás, dr. Fischer Mihály Zombor, Weiszberger Fülöp Pacsér, Fürst L. Gyula Kula. Robicsek M. Majsa, György Mór Martonos. dr Singer Bernát, dr. Barta Antal, dr. Klein Adolf, Kohn Mór, Hartman Rafael, Vas Ferencz és dr. Milkó Izidor Szabadka.

Délután 3 órakor gyülekeztek a vendégek az izr. hitközség tanács termében, ahonnan a helybeli izr. hitközség képviselő testületének kiséretében a templomba vonultak, ahol dr. Biró Károly polgármester, Varga Károly országgyülési képviselő és dr. Bólics József tanácsnok is megjelentek.

Az ünnepi istentisztelet bevezetéseül Macák Manó Gaál Ferencznek ezen alkalomra irt gyönyörü Praeludiumát adta elő. Az énekkar által előadott zsoltárének és Koch Árminné szoló éneke után dr. Singer Bernát főrabbi lépett a szószékre. Széles kőrvonalokban, fényes elokvanciával fejtegette a nap jelentőségét és a községkerület feladatait. Beszédét magasztos fohászkodással fejezte be, isten áldását kérve a kerület képviselőinek müködésére és ennek támogatóira, Az isten tiszteletet zsoltárének és a Himnusz fejezte be.

A közgyülést, mely a hitközségi tanácsteremben folyt le, dr. Klein Adolf hitk. elnök nyitotta meg, vázolva a községkerületi rendszer megalakitását.

Korelnökül dr. Papp Ignác ujvidéki főrabbit választották meg, ki felhivja a képviselőket az elnök és alelnök megválasztására.

Elnökül közfelkiáltással dr. Kohn Károly, az ujvidéki hitközség elnöke lett megválasztva, ki elfoglalva az elnöki széket, a többi választások megejtésére hivja fel a közgyülést. Alelnökül dr. Barta Antal, előljáróságí tagokul Freund József, dr. Bruck Samu, dr. Fischer Mihály, dr. Papp Ignác, dr. Singer Bernát, Basch Vilmos, Löbl Nándor, dr. Neumann Ignác és Ungár Pál lettek megválasztva. Ezután megalakitották a 12 tagu községkerületi biróságot, melynek elnökéül dr. Milkó Izidort, elnökhelyettesül dr. Hesser Gyulát választották meg.

Dr. Kohn Károly elnök székfoglaló beszédében megköszönve a bizalmat, a kerületre váró feladatokat ismerteti, az egységesitést, a vallás oktalan reformját és autonómia kivivását.

A legsürgősebb teendők feletti eszmecsere után, melyben több képviselő vett részt elhatározták, hogy a legközelebbi közgyülést Ujvidéken tartják meg.

Freund József képviselő inditványára a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz dr. Klein Adolfnak az összehivás inditványozásáért.

Este százteritékü banketten ünnepelték a vendégeket, melyen diszes hölgykoszoru, Varga Károly országgyülési képviselő, dr. Bólits József tanácsnok és a szabadkai hitközség valamennyi számottevő tagja részt vett.

Az ünnepség fénypontja dr. Klein Adolfnak hazafias szellemtől áthatott, lelkes felköszöntője volt, melyet lehetőleg hiven ideiktatunk:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az igaz öröm és tiszta szivből fakadó lelkesedés fölemelő érzése tölti el a szabadkai zsidó hitközség minden egyes tagját e mai napon, amidőn a Bácsbodrogh vármegyei zsidóság szinejava jelent meg körünkben, hogy egy szebb jövő reményében közremunkálkodjék a felekezeti élet és összetartozandóság eszméjén. Emlékezetes leend e nap és mindig büszke öntudattal fogunk visszaemlékezni a mai eseményekre, amidőn egy hosszu évtizedes tespedés után megyénk számottevő faktorai itt megjelenve egyesültek, öntudatra ébredve, tettre készen a törvény és jog palástjára rámutatva, szilárd elhatározással kimondották a csüggedés nélküli munkálkodás szentséges igéjét Meggyőződésem, hogy megyei zsidóságunk emo meg nyilatkozása élénk viszhangot fog kelteni a hazai zsidóság körében és az egységes egyházi szervezet fundamentumának megépitése érdekében — melyet még a távol sürü köde fed el szemeink elől — a nemes példát követve mihamarabb sorra fognak felvonulni a különböző vármegyék vezető elemei. Uj életünk, uj reménységnek csiráit rejti magába tehát e mai megalakulás. Nem lesz könnyü a munka, sokáig és mélyen kell szántani, hogy az elvetendő mag meglelje a termőképes talajt Jogok megszerzésének, célok elérésének küzdelem az ára, valóságos és egész férfiak kellenek tehát az ilyen munkához. Ennek tudata vezérelte a mai megalakulásnál a VII. községkerület képviselő testületét, amidőn a képviselet előljáróságát s annak hivatott vezetőjét és vezérét Dr. Kohn Károly képviselő urat megválasztotta. Dr. Kohn Károly ur azon jeleseink egyike, aki mindig a szorgos munka s ha kell a küzdelem tüzvonalában található valahányszor a magyar zsidóság érdekeinek előmozditásáról, megvédelmezéséről van szó, vezérszerepre hivatott férfiu ő, aki alapos ismerője a magyar zsidóság minden vágyának, érzelmeinek és bajainak, akitől méltán remélhetjük, hogy utat fog tudni törni magának azon cél felé, melyet magunk elé tüztünk. Lelkes örömmel üdvözlöm őt uj tisztében, őt a kiválasztottat, aki méltó képviselője leend a Bács bodrogh vármegyei zsidóságnak, a megye többi felekezeteinek polgársága, de sőt annak idején az egész nemzet szine előtt is, most éppen most, amidőn az édes magyar haza is, amely minket keblére ölelt történelmi fontosságu események előtt áll, *nagy és boldog időknek eljövetelét várja*; várja és vele együtt várjuk mi is, hogy végre leomlanak a válaszfalak, melyeket osztály és felekezet külömbség emelt s a magyar zsidóság ősei Isteneihez való hitéhez ragaszkodással összeolvadni fog ezen hazának a zsidósághoz hasonlóan sokat szenvedett, sok csapásokat átélt, de a meglátogatásokból mindenkor megtisztulva kikerült jóságos és igaz lelkü magyar népével a *hazafiságnak szent tüzében*. És ekként egygyéforva, egymást szeretve ragyogó fényességben fog kibontakozni a nemzet lelkének és benne a magyar zsidóságnak is minden drága kincse; a lángoló honszerelem, a hazafias egyetértés, az önzetlen áldozatkészség. Azon nemzet egyetemében pedig, mely ilyen tulajdonságokat rejt magában megleli, meg kell, hogy találja minden polgár, minden osztály, minden felekezet a maga boldogságát. Én tehát a szabadkai zsidó hitközség nevében hálatelt szivvel mondok önöknek igen tisztelt és kedves vendégeink köszönetet amiért hivatalos és magánfoglalkozásukat félretéve, áldozni jöttek ide a felekezet oltárára. Igaz szivvel és szeretettel üdvözlöm uj elnökünket és hivatott vezérünket, dr. Kohn Károly urat. Poharat emelek a Bács bodrog vármegyei képviselet itt megjelent képviselőinek és annak vezére dr. Kohn Károly ur egészségeért. Kivánom, hogy müködésükre Isten dicsőséget és fényt árasszon A mi kedves vedégeink éljenek! Dr. Kohn Károly sokáig éljen!

Még számos szép felköszöntő hangzott el. Singer dr. főrabbi Varga Károlyt és dr. Bólits Józsefet, dr. Kohn Károly dr. Klein Adolfot, dr. Barta Antal dr. Kohn Károlyt, dr. Bólits József a törvényhatóság nevében a vendégeket, Varga Károly dr. Klein Adolfot köszöntötték föl.

A mosolygó Bácska.

Az „Uránia“ magyar tudományos szinház szerződésileg megbizottja: Zsedényi Aladár fővárosi tanitó és iró „A mosolygó Bácska“ cimmel egész estét betöltő szindarabot ir az „Uránia“ számára.

A szindarab egyik kimagasló részét fogja képezni a bunyevác népélet jellegzetességeinek bemutatása mozgó-fényképekkel.

Az ehhez szükséges fényképfelvételek punkösd vasárnapjának délutján óriási néptömeg érdeklődése mellett folytak le Bogesics Félix előkelő bunyevác gazda házánál.

Az első felvétel a bunyevác nép-

Feltünő olcsóságok!

Értesitem a mélyen tisztelt vevő közönséget, hogy tulhalmozott raktár miatt a cikkeim árát mélyen leszállitam s többek között megemlitem u. m. finom **Zephireket méterenként 32, Selyem battistokat 40, Szatinokat 50, Delaineket 50 fillértől feljebb. Carton, Rumburgi, Creás, Izlandi** és **különféle Pamutvászon, Canavász, Damaska szövet, Grenadin Lüster** szóval minden raktáron levő cikket

mélyen leszállitott áron árusitom

Egy kész női ruharaktár helaiség dr. Szilassi házban azonnal kiadó | Palicson a Leovics-féle 3 szobás villa azonnal kiadó. — — Bővebbet Havas Ferencnél

Havas Ferenc, Deák-utca, az „Arany Pilléhez“

életnek a török uralom alatt divott s mai napig is fenmaradt »kraljica« járása volt.

A történeti adatok alapján összeállitott felvonulást Bogesics Félix 3 drb. általánosan ismert gyönyörü telivér lova nyitotta meg. A vezérlovas kivont karddal, a jobboldali lengő nemzeti szinü zászlóval vezették be a menetet, mely az utcáról az udvarba vonult be.

A lovasokat 15—20 lépés távolságra — több jobbmódu bunyevác család felnőtt leányaiból alakitott »kraljica« csoportja követte, drága és nehéz selyem ruhákban, fejükön a pünkösdi koronával s jobb kezében mindegyike kardot tartott.

A dudaszó kisérete mellett tánclépésben haladó kralyicákat nagy népcsoport követte.

A fényképfelvétel második része a kralyicák által járt bunyevác „koló" volt, melyhez a zenét a mükedvelő ifjusági zenekar szolgáltatta.

A harmadik felvételt a szent-János »tüzugrás« és »koszorudobás« képezte.

A negyedik volt a bácskai legény duhaj mulatása és a bicskázás.

A képfelvételt Zsitkovszky Elemér az „Uránia" fényképésze eszközölte, mely ugy a csoportositás, a felvonulás és az öltözékek festőiessége, mint az idő kedvező volta folytán mindenben sikerültnek igérkezik.

A szükségletek beszerzése és a felvonulás rendezése körül Petonszky József és Ispánovics Mátyás tanitók, továbbá Matkovics Miklós tornatanár és Sztantics György fáradoztak s illetve tették lehetővé, hogy a fényképfelvételek oly pazar festőiességgel megtörténhettek.

Az egésznek azonban központja Bogesics Félix földbirtokos és családja volt, mely intelligenciájával nemcsak megértette, de át is érezve az »Uránia« tudományos céljából folyó magasztos hivatását — a legnagyobb készséggel engedték át házukat ezen jelentős események szinhelyévé.

Persze a fénykép felvételek befejeztével a házigazda ismert vendégszeretete még sokáig együtt tartotta a helybeli és vidéki vendégeket.

I.

HIREK

TÁJÉKOZTATÓ.

Szabadkai közkönyvtár és muzeum. Nyitva szerdán és szombaton délután 3-tól 5-ig Vasárnap délelőtt 9-től 12-ig.

Junius 22. A magyar asztaltaltársaság majálisa.

Junius 25. A szábadkai mükedvelő ifjuság táncmulatsága a Göncöl-féle házban.

Junius 25. Az általános ipartestület közgyülése a Hungária nagytermében.

— **Népünnepély.** Pünkösd hétfőjén az első nőegylet által rendezett népünnepély ugy sikerült, mint eddig még egyszer sem. A városliget meg volt tömve vidám emberekkel, kik örülve adóztak filléreikkel a jótékonyságnak. Fél négykor már nyüzsgött a liget, fél hatkor már talpalatnyi helyet sem találhattak üresen. Csak ezután kezdett a liget ürülni. A tornyosuló felhők riasztották szét az örvendezőket. Fogalmat alkothatunk magunknak a tömegről, ha tudjuk, hogy a három sátorban, melyekben a szerencsekerék müködött, félötkor már egyetlen egy tárgy sem maradt. Az állatsorsjáték nyerőszámait holnapi számunkban közöljük.

— **Juniális.** A Nemzeti Kaszinó idei nyári mulatságainak sorozatából a második szombaton este Palicson zajlott le. A társaság nem volt nagy számu és talán épen ezért olyan benső, családias hangulata volt az estélynek, mintha akármelyik villában Margit-napot ünnepeltek volna. Amint halljuk, a harmadik nyári mulatság e hó 24-én lesz megtartva. Remélhetőleg — az eddigi sikerek után itélve — gyorsan népszerüségre fognak szert tenni ezen valóban szép és egyszerü estélyek. A jelen volt hölgyek névsora ez: Bezerédy Istvánné, özv. Brenner Józsefné, dr. Brenner Józsefné, — dr. Dembicz Lajosné, — Decsy Dezsőné, — Conen Vilmosné, dr. Eperjessy Béláné, Eötvös Józsefné, Horvátovich Ernőné, Höbl Váli Irma, Kallivoda Andorné, Pálics Antalné, dr. Révfy Jenőné, Scossa Zoltánné, ifj. bajsai Vojnich Sándorné, Vermes Béláné, Vizner Józsefné, Bezerédy Médi, Brenner Etelka, Decsy Margit, Decsy Bella, Horvátovits Rózsika, Kosztolányi Mariska, Skossa Piroska, bajsai Vojnich Ilonka, Vojnich Mária.

— **Szent Antal.** A ferencrendiek ma ünnepelték meg Szent Antalt. A hivők ajándékaikkal siettek hitbuzgóságuknak eleget tenni, hogy igy segithessék elő azt a jótékonyságot, amelyet szerzeteseink Szent Antal nevében gyakorolnak.

— **Főispáni helyettesités.** Bezerédy István főispán az állásáról lemondott Pfann Géza városi iktató helyére Vojnich Aladárt helyettesitette.

— **Égi tünemény.** Pünkösd vasárnapján az égbolt észak-nyugati részén csodás égi tünemény jelent meg. Emberfej nagyságu fénygömb támadt, mely lassan bocsátotta ki magából a másfél arasztnyi hosszu fényárat, amely 4 5 méternyire nyult s azután visszakanyarodva U betü alakjában vörös szinben eloszlott. Ahány ember látta, anyiféle alakban látta. Az egyik férfit, mellette két csillagot, kezében kardot, később puskát; a másik nőt, kezében kardot. Baján R betüt fedeztek föl a tüneményben, Magyarkanizsán nagy meteort. Természetesen az R betü revoluziót jelentett, az alakok véres háborut. Valószinü azonban az, hogy egy óriási meteor szaladt végig a világürön, amely nem került a föld vonzókörébe és igy nem eshetett le, szétfoszlását hosszabban szemlélhették. A tünemény körülbelül 25 percig tartott.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Szabadka város közigazgatási bizottsága junius havi rendes ülését a pünkösdi ünnepek folytán 15-én csütörtökön délután 3 órakor tartja meg Bezerédy István főispán elnöklete alatt.

— **Zsazsa Ujvidéken.** Fedák Sári müvészetében még e hónapban az ujvidékiek fognak gyönyőrködni. Zsazsa f. hó 18-dikán saját automobilján érkezik Ujvidékre, a hol másnap, f. hó 19-dikén Ferency müvészszel, a kiválló komikussal rendkivüli érdekes hangversenyt rendez. Zsazsa f. ho 19-diki ujvidéki szereplése valóságos szenzációja Lesz Bácskának. A jegyeket már is kapkodják. Előre válthatók Schäffer Péter könyvkereskedésében Ujvidéken

— **Atyja után a halálba.** Stefanovics Lajos 19 éves kelebiai gulyás tegnap hajnalban a marhaistállóban felakasztotta magát s mire tettét észrevették, kiszenvedett. Környezetének gyakran panaszkodott, hogy atyja halála miatt, aki ugyanolyan módon lett mult év október 8-án öngyilkossá, megunta az életét. S hogy végzetes elhatározásainak ez volt az oka, azon körülmény is igazolja, hogy épen azon a helyen akasztotta föl magát, ahol hónapokkal ezelőtt atyja vett bucsut az élettől. A tragikus sorsu legény hulláját a mentők a temető hullaházába szállitották, hol ma a rendőri boncolást eszközöltek rajta.

— **Rablótámadás a tüzoltó laktanya előtt.** Vasárnap éjjel a város egyik legforgalmasab helyén a városi tüzoltó laktanya előtt követtek el eddig ismeretlen tettesek Simics Félix VI. köri lakos ellen a mai esküdtszéki tárgyalás elé került rablómerénylethez hasonló büntettet. Simics éjféltájban hazafelé ment, mikor a jelzett helyen három ismeretlen egyén támadt reá és egyikük bicskát rántva megöléssel fenyegetve kényszeritette, hogy arany gyürüjét adja át. A rablás elkövetése után mindhárman elmenekültek. A rendőrség erélyes nyomazást inditott meg, s már nyomában van a tetteseknek.

— **Eljegyzés.** Singer Gyula, a szabadkai izr. hitközség titkára eljegyezte Lakos Irénke kisasszonyt, Lakos Gyula gépkereskedő leányát.

— **Elveszett** tegnap Palicson egy kettős fedelü női arany óra körül recézett középen pajzsal. Tulajdonosa kéri a becsületes megtalálót, hogy a rendőrségnek szolgáltassa át.

Műkedvelő előadás a városi szinházban.

Pünkösd vasárnapján nagy anyagi és erkölcsi sikerü hangversenynyel egybekötött szinelőadást rendezett a Máv. altiszti kör mükedvelő szakosztálya.

A hangversenyt Gaál Ferenc nagy stilü „Szabadkai tüzoltó-induló"-ja nyitotta meg, amelyet a szerző személyes vezetése mellett a városi zenekar adott elő. — Ezt követte dr. Csillag Károly „A tüzoltókhoz" cimü költeménye, melyet Kellert Benő szavalt el nagy hatás mellett. Ezzel kapcsolatosan Wenczel Lajos parancsnok által rendezett Tüzoltás és mentés élőképet mutatták be. — A nagy gyakorlatra és izlésre valló rendezés egy nagyobb városban égő több emeletes épületet állitott elénk. A tüz a késő éjjeli órákban ütött ki. A házak lakói, nők és gyermekek kétségbeesetten az erkélyre és ablakokhoz futva a tüzveszélytől menekülni akarnak. Ekkor megjelenik a tüzoltóság és minden oldalról hatalmas vizsugarakkal támadja az égő épületeket. A mentők pedig az ablakokhoz menekültek mentését eszközlik.

Azután a Próbaházasságot adták elő, amelyet dr. Demidor Imre rendezett. A darab szereplőiről csak jót lehet mondani, valamennyien megérdemelték azt a sok tapsot, amit kaptak. Különösen kitünő volt Piets Ferencné urhölgy, aki Birike szerepében olyan alakitást mutatott be, amely a legelsőrangu szinésznőnek is dicséretére válnék. Az ő fáradsága eredményezte ezt a humánus célu hangversenyt.

A többi szereplők is, mint Neumann A., Tóth Lajos, Tary Tibor, Kertész Lajos, Kiss Sarolta, Bauer Ilonka, Ivanovits Margit, Szeghő Etel, Nikolics Zsófia, Mészáros Zsuzsika, mind igen szépen játszották meg szerepeiket.

A szinház egészen telve volt és igy szép összeg jutott a jótékonycélra.

TÁVIRATOK

A háboru.

Tókió, jun. 13. Hivatalos távirat jelenti, hogy a japánok 10-én az oroszokat Mandsu országban négy állásukból kiszoritották.

London, jun. 13. A Morningpost jelenti Washingtonból 12-éről: A tárgyalás Japán és Oroszország között a béketárgyalók összejövetelének helyét és idejét illetőleg Oroszország és Japán képviselője között Washingtonban folyik, a közvetitő Roosevelt elnök.

Uj képviselő.

Budapest, jun. 13. Tőke-Terebesről jelentik a Magyar Távirati Irodának: Gróf Dessewffy Emil disszidens a mai képviselőválasztáson egyhangulag képviselővé választatot.

A szultán palotájának veszedelme.

Konstantinápoly, jun. 12. A tegnapi szélvihar a Jildizparkban nagy kárt okozott. A Csiragan császári palota őrházait a vihar a tengerbe szórta. Két csendőr szörnyet halt, nyolc megsebesült. Hasszid basa, a császári porcellángyár igazgatójának háza bedőlt és a basa a romok alatt vesztette életét. Családjának több tagja megsérült.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Rablás a Zombori uton.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

A juniusi esküdszéki ciklus ma vette kezdetét. A szabadkai esküdtbiróság Muszin Fábián nevü helybeli rovott multu egyén fölött itélkezett, aki vakmerő elszántsággal két izben is rablótámadást intézett ez év március 22-én a Zombori-uton járókelők ellen.

Muzsin a jelzett napon mindenáron pénzhez akart jutni s egyéb forrást nem találva a pénzszerzéshez, este 9 óra tájban, a Zombori-uton, miután meggyőződött arról, hogy senki sem tartózkodik a közelben, a szemközt jövő s mitsem sejtő Rajcsics Sándort az uton megállitotta s baltát emelve rá, életveszélyes fenyegetéssel követelte, hogy pénzkészletét adja át. A megrémült ember összes értékeit, egy nikkel órát és 12 korona pénzét átadta a rablónak.

Az eredmény folytán felbátorodva, Muszin nem elégedett meg a zsákmányával, hanem tovább menve, Gyukics János nevü egyénel hasonlóan bánt el, ettől azonban csak 20 fillért rabolhatott.

Az esküdtbiróság a mai tárgyaláson Szerdahelyi Sándor elnöklete alatt rablás, zsarolás és fegyveres lopás büntetteért vonta felelősségre a vádlottat.

Az esküdtek rablás és fegyveres lopás büntettét állapitották meg, mire a kir. törvényszék Muszint öt évi fegyház büntetésre itélte, mely itéletben az összes felek megnyugogtak.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés. Folyó évi junius hó 15-én délután 4/½ órakor a központi községi elemi népiskola nagytermében iskolaszéki élés tartatik, a következő tárgysorozat mellett. A felveendő jegyzőköny hitelesitésére 2 tag jelölése. A kir. tanfelügyelőség átirata, mellyel a mult havi ülés jkvét tudomásul veszi. Közigazgatási bizottság határozata Zvekán József Fehér Jenő és Csajkás Lukács tanitók előléptetésének jóváhagyása tár-

gyában. U. a. határozatai tanitók s tanitónők szabadságolási tárgyában. U. a. közli az isksz.-kel a 24116 sz. kultuszmin. rendeletet az államsegély felvételéért kiállitott iratok bélyementessége tárgyában. A zombori pénzügyigazgatóság átirata Temunovics Tamás nyugdij illetményeinek befizetése tárgyában. Elnöki jelentés a mul. kimutatások beterjesztése tárgyában. Kiss Zentay Gizella tanitónő müködési bizonyitványa. Fehér Jenő kérvénye, melyben a belterületi állásra történt előléptetéséről lemond. A polg. fiuisk. igazgató jelentése a 2. oszt. párhuzamositása és a rajz, szépirás, ének és torna óráinak ellátása tárgyában.

SPORT.

A Szabadkai Sport Egylet f. hó 12-én délelőtt tartotta az évi közgyülést előkészitő vál. ülését, a melyen dr. Bólits József alelnök elnökölt. Az ülésen megjelentek dr. Manojlovits János, dr. Kriszháber Gyula, Bölcs és Schverer tanárok, Illés Antal gyógyszerész, dr. Szudárevits Benő, Matkovits Miklós müv., Ispánovits Mátyás pénztáros és Tary Sándor. Az ülésen a következő határozatokat hozták: 1. Dr. Bólits József elnök tudatja a vál. tagokkal, hogy az évi közgyülés már egy izben annak rendje és módja szerint össze lett hiva, de miután az alapszabályok 33. §-a értelmében nem volt határozatképes, azért kéri most a vál. tagokat, hogy fogadnák el a f. hó 28-iki napot, azzal, hogy a számvizsgálók 8 napon belül egy ujabb jelentést tegyenek a választmánynak. A választmány egyhangulag elfogadja. 2. Tagokul felvétettek Rácz Dezső máv. hivatalnok és Schück Henrik joghallgató. 3. A választmány megbizza dr. Krieszháber Gyula tennis vezetőt, hogy ugy a tennis pályákat valamint a palicsi sport telepet, habár az nagyobb költséget is igényel, de tekintettel arra, hogy az idén nagyobbszabásu nemzetközi versenyeket fog rendezni a Sport egyesület, készitesse fel és annak idején arról jelentést tegyen a választmánynak 4. Dr. Manojlovits János indit ványozza, hogy intézzen a választmány egy átiratot a kapitánysághoz, hogy ugy a városligetben mint Palicson engedtessék meg a lassu kerékpározás reggeli 8 óráig és különösen azoknak, akik — azt orvosi rendeletből egészségügyi szempontból teszik, annál is inkább mert reggel 8 óráig egyik parkban sem jár senki. A választmány az inditványt magáévá teszi és az átiratot az elnök és titkár aláirásával be fogja nyujtani. 5. Az egylet által rendezendő versenyeknek való tárgyalását csütörtöki vál. ülésre halasztja el a választmány.

REGÉNY CSARNOK.

A fekete boriték.

Németből: **Körmöczy Ernő.** 12.

III.

Spavento.

Közben a Palmári herceg is belépett a szobába. Amint a fiut ott az ágy mellett találta, maga is közelebb lépett s intett az orvosnak. Benedek odavilágitott a megmeredt hulla fölé, szétvonta mellén az inget s egy kis fekete foltra mutatott.

— Helyes! — suttogta a herceg, azután elhagyta a szobát.

Másnap korán reggel a parkon át épen a rét felé indult, midőn egy ember gyors léptekkel igyekezett feléje, Megismerte rögtön. Spavento volt.

— Pontos vagy, — már vártalak, szólt a herceg.

— Mindig, kegyelmes uram — felelte Spavento — épen most hallottam az ujságot; no, ha a báró meghalt, akkor most már gazdagok vagyunk.

— Az bizonyos! Most már az a fődolog, hogy Medina kiegyenlitse számláját. Keresd fel jókor reggel.

— Utánna fogok járni.

— Ricordival s Colonnával is megegyeztél?

— Holnap este kilenckor hercegségednél lesznek.

A hercegnek hirtelen valami ötlött az eszébe.

— Igaz majd elfeledtem, hogy uj megbizásom van ré-zedre. Tegnap Longvilliersben egy fiatal emberrel találkoztam, kölcsönösen megtetszettünk egymásnak; egészen gyermek még, de előkelő, megnyerő.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő:
DUGOVICH IMRE.
Laptulajdonosok: AZ ALAPITÓK
Szerkesztőségi és kiadóhivatali telefon szám: 62.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden szó 3 fillér Vastag betükből 6 fillér Legkisebb hirdetés 30 fillér

Könyvelésben és irodai teendőkben valamint a gépirásban is jártas leány irodai alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban.

Egy jó karban levő **bicikli** eladó. — Polgári szálloda, pincér.

Pénzbeszedő csekély óvadékkal, aki egy házi ipari cikk elárusitására is képesnek érzi magát, fix fizetés, magas jutalék mellett azonnali belépésre állandó alkalmazást nyer helyben egy elsőrendű gyári cégnél. Cim a kiadóhivatalban.

Boldogságra vágyónak levele van a kiadóhivatalban.

„Szőke“ levele van a kiadóhivatalban.

Jó házból való fiu füszerkereskedésbe tanoncul felvétetik. Cim a kiadóban.

Jobb családnál esetleg özvegy embernél házvezetőnői állást keres a házvezetés minden ágában jártas középkoru nő. Megkeresések e lap kiadóhivatalába intézendők

Két tanuló felvétetik Vig Zs. Sándor könyv- és papirkereskedésében Szabadkán.

Irodai gyakornok kezdő fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Vesz használt tankönyveket regényeket és zenemüveket az **Antikvárium könyvkereskedés Szabadkán szemben a gymnasiummal.** A világhirü »Progres« cigaretta hüvely főraktára Nikotin men es egyptomi papir 100 hüvely egy doboz csak 9 kr, a legfinomabb egy doboz csak 11 kr. Levélpapir, irószer. Irodai felszerelések bámulatos olcsók **Kölcsön könyvtár havi dija 30 kr** egyedül az **Antikvárium** könyvkereskedésében. Képes levelező lapok nagy választékban csak 1 kr drbja az Antikváriumba.

Német levelezőnő felvétetik. Bővebb felvilágositást a kiadóhivatal nyujt.

Jó házból való fiu tanoncul felvétetik Müller Mór füszer és csemege üzletében.

Szőllő

15 kapán felül

megvételre kerestetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Szabadka szab. kir. város adóhivatala ezennel ujból felhivja mindazon fegyvertulajdonosokat, akik a birtokukban lévő lőfegyvereket mindezideig bejelenteni elmulasztották, hogy *folyó évi junius hó 14—21-éig*, azaz nyolc egymásután következő napon a városi adóhivatalban annál is inkább jelentsék be, mert ellenkező esetben fegyveradójuk hivatalból fog megállapittatni.

Szabadkán, 1905. junius 13.

Városi adóhivatal.

Palicson

2 villa lakás

a földmives iskola közelében levő fenyvesben

butorozva

vagy anélkül

azonnal kiadó.

Felvilágositást nyujt a kiadóhivatal.

Fényképészeti czikkek, u. m.:

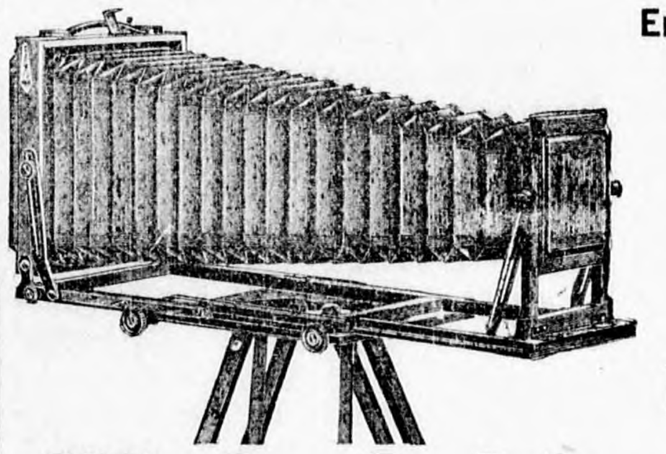

Erzékeny lemezek,
Papirok,
Csinos kartonok,
Teljes felszerelések,
Vegyszerek,
Álványos és
Kézi kamrák

nagy választékban.

Moly-irtó szerek:

Chrysantol, kipróbált, biztos, kellemes illatu moly-por. **1 kó. 6 korona,** dobozokban 50 fill., 1 kor. és 1.50 fillér.

Naphtalin, I-ső rendü, a legolcsóbb napi árban.

Sváb- és ruszin-bogár, valamint **poloska**-irtó szerek dobozokban 50 fillér és korona.

Piratoin, a legujabb poloska-irtó szer; szagtalan, 1 üveg 1 kor.

Wachsmann és Velner

ezelőtt **Zalán Béla**

drogua üzletében **Szabadkán, Kossuth-utcza.**

Ma már minden ember tudja, hogy a világhirü

Valódi Növény Essenczia-Fluid

csak „KATONA-féle“ „K. A.“ védjegygyel!

Óvakodjunk tehát hatásnélküli külföldi utánzatok megrendelésétől és kérjünk határozottan csak egyetlen **valódi** gyártmányu **KATONA**-féle igazi Növény Essenczia-Fluidot, mely 12 üveg 4 kor., 1 üveg 40 fillér.

Minden olyan FLUIDOT, melyen nem áll rajta Katona név, vissza kell utasitani, mivel hamisitott.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszertára; Szabadkán: Katona Ágoston gyógyszerész Csernovits-utca; Wachsmann Jenő gyógyszerész Széchenyi-tér; Zalán Béla droguistás Kossuth-u; ifj. Hoffmann József gyógyszertára III. kör Zimonyi ut.

Megvizsgálva és véleményezve!

Ma már minden ember tudja, hogy a világhirü

Valódi Növény Essenczia-Fluid

csak „KATONA-féle“ „K. A.“ védjegygyel!

Páratlan — nélkülözhetetlen — elérhetlenül megbizható nagy gyógyhatásu házi gyógyszer. Gyorsan gyógyit minden gyomor rendetlenséget, megszüntet gyomor- és hasgörcsöt. Kitünő szer minden gyengeségben, étvágytalanságban stb Gyorsan étvágyat gerjeszt, igy a test erőfokozódását — a test sulyának növekedését idézi elő, az egész idegrendszert megerősiti. Mint külszer, fényesen bizonyult köszvénynél csuznál, tagszaggatásnál stb.-nél.

Megvizsgálva és véleményezve!

Nyomatott a Kiadók Kladek és Hamburger villamerőre berendezett könyvnyomdájában.